

BERETTERFAMILIEN

Personligt berettende genre	15
Narrativ	32

BERETTERFAMILIEN

Personligt berettende genre	15
<i>Progression</i>	
Progression i personligt berettende genre	16
<i>Eksempeltekster</i>	
Eksempel: Turen til vikingebyen	20
Dekonstruktion af personligt berettende genre	21
<i>Planlægningsmodeller</i>	
Planlægningsmodel 1a	22
Planlægningsmodel 1b	23
Planlægningsmodel 2	24
Planlægningsmodel 3	25
<i>Evalueringskemaer</i>	
Fremadrettet evalueringsskema 1	26
Fremadrettet evalueringsskema 2	28
Forenklet evalueringsskema 2 – i 13 trin	30
Forenklet evalueringsskema 2 – i 4 trin	31

Progression i berettende genre

Trin 1

Indhold

- Det er en god idé at tage udgangspunkt i billedbøger, der er læst i fællesskab, eller i fælles oplevelser og udflugter. Når eleverne skal berette om noget, de har oplevet, plejer de at begrænse sig til en eller to begivenheder.

Struktur

- På dette trin ligger fokus på at hjælpe eleverne med at ordne begivenhederne i kronologisk orden.

Kobling til andre fag

- Den berettende tekst egner sig til at blive koblet til alle fag, hvor der forekommer begivenheder i en kronologisk orden. Hvis man beretter om eller skriver en personligt berettende tekst om et besøg i Zoologisk Have, skal man sørge for, at de fagspecifikke ord fra arbejdsområdet *vilde dyr i natur/teknik* kommer med. Hvis eleverne beretter om oplevelser fra en ferie i en anden by/et andet land, skal der for eksempel specifikke ord fra faget geografi med. I fagene natur/teknik og samfundsorienterede fag (typisk historie) bruger man dog andre genrer frem for den personligt berettende, for eksempel informerende beskrivelser og rapporter.

Mundtligt

- Eleverne har behov for lærerens hjælp til at få hvem, hvornår og hvor med i orienteringen.
- Eleverne har brug for lærerens hjælp til at ordne begivenhederne i kronologisk orden. Det er en god idé at støtte sig til billeder fra bogen eller fotos fra den oplevelse, der skal beskrives, for eksempel ekskursionen til Zoologisk Have eller skovturen. Læreren kan bruge små sedler med tidsord og relevante materielle processer, der forbindes med begivenhederne, og lave tankekort på tavlen.

Trin 2

Indhold

- Eleverne bør nu introduceres for berettende faktatekster ved siden af den personligt berettende genre. De producerer egne personligt berettende tekster, der handler om noget familiært, men lytter til faktatekster, hvis indhold ligger uden for de personlige erfaringer.
- Eleverne begynder at bruge planlægningsmodeller og tidslinjer til at planlægge deres tekst.

Struktur

- Nu bør eleverne være i stand til at gengive et længere hændelsesforløb med en tydelig orientering, et antal hændelser og et evaluerende sprog, der kommenterer og udtrykker tanker/følelser omkring hændelserne.
- Der bør også være en afsluttende evaluerende kommentar: "Vi nåede bussen, og det var vi så glade for." "Det var det værste besøg hos tandlægen, jeg nogensinde har været ude for, og jeg går aldrig mere derhen."

Kobling til andre fag

- Natur/teknik: Fortæl eller skriv om en udflugt til et museum, en sø eller skærgården med fokus på fagudtryk fra natur/teknik.
- Billedkunst: Et besøg på et kunstmuseum.
- Historie: En historisk byvandring i hjembyen eller en anden by.

Mundtligt

- Mundtligt berettende tekster, der gengiver personlige erfaringer eller handlingen i en bog, er almindelige på dette trin.
- Mundtligt berettende tekster, der gengiver fakta, man har indhentet inden for et fag, begynder at udvikle sig.

Skriftligt

- Elever og lærer skriver stadig i fællesskab, men eleverne begynder også at skrive flere selvstændige tekster, der støtter sig til billeder/fotos og tidslinjer. Det kan være en god idé at lave en udstilling af tekster og billeder fra noget, klassen har lavet i fællesskab, for at skabe forbilleder for andre elever.

Trin 3

Indhold

- Indholdet er stadig ofte hentet fra familiens kreds, men det bør gradvis udvikles til at handle om mere ukendte fænomener, der kræver research, før eleverne kan skrive om dem. I forbindelse med researchen har de brug for omfattende støtte i form af spørgsmål og planlægningsmodeller, men også i, hvordan man indhenter oplysninger fra forskellige kilder. Eleverne bør bruge og forstå et ret omfattende fagsprog.
- Eleverne bør udvikle deres kritiske læsning, kildekritik, i forhold til berettende tekst. De kan for eksempel undersøge, hvordan sproget anvendes til beskrivelse af mennesker og begivenheder, især i historie og forskellige biografier.
- Eleverne bør gå ind i overvejelser om, hvordan illustrationer i form af kort, diagrammer og tidslinjer fungerer i relation til teksten i øvrigt: Bidrager de med yderligere information? Understøtter de informationerne i teksten? Skaber de forvirring?
- I de personligt berettende tekster, som eleverne skriver, bør de opmuntres til at eksperimentere med rækkefølgen af begivenhederne, for eksempel i form af flashback.
- Nu har eleverne også behov for at øve sig i at tage notater som støtte til kommende skrivning.

Struktur

- Eleverne bør nu støttes i at fokusere på nøglebegivenheder, når de udvikler deres berettende tekster.
- Eleverne bør opmuntres til at udbygge orienteringens *hvem/hvilke, hvor og hvornår* med flere detaljer. Der bør også være en større detaljerighed gennem hele den berettende tekst.
- Visuel tekst i form af kort, diagrammer og billeder supplerer det skrevne, og eleverne bør støttes i at tolke dem i forhold til den skriftlige og mundtlige tekst.

Kobling til andre fag

- Faktabaserede berettende tekster, for eksempel mundtlige og skriftlige biografier, er vigtige på mange vidensområder. Det er en god idé at bruge tidslinjer som støtte til denne type tekst.
- Natur/teknik: Detaljerede observationer af et hændelsesforløb over tid er vigtige. Eleverne følger for eksempel en plantes udvikling, fra frøet lægges i jorden til planten er vokset op. En sådan berettende tekst bør suppleres med illustrationer, diagrammer og tidslinjer, der danner udgangspunkt for refleksioner over de forandringer, der sker. En anden aktivitet kan være, at eleverne undersøger en specifik teknisk opfindelse eller videnskabelig opdagelse og genfortæller hændelsesforløbet, som om det er dem selv, der er forskerne.
- Historie: Redegørelser for historiske forløb fra forskellige synsvinkler: en dag i middelalderen ud fra en mands, en kvindes eller et barns synsvinkel, Stockholms blodbad ud fra Christian II's synsvinkel, den fængslede adels eller en bondes synsvinkel, stavnsbåndets ophævelse i 1788 ud fra de forskellige stænders synsvinkel, vikingetogterne i Frankrig ud fra en dansk vikings eller en fransk bondes synsvinkel osv.
- Idræt og sundhed: Biografier over kendte idrætsudøvere.

Mundtligt

- Faktabaserede berettende tekster skal være grundigt planlagt og fokusere på nøglebegivenheder, så læsernes interesse fastholdes. Beskrivelser af personer og steder er vigtige. Eleverne kan overvejende fremlægge denne type præsentationer gruppevis. Det er vigtigt at have støttepunkter i form af tidslinjer, diagrammer og kort.
- Personlige beretninger om egne oplevelser eller indholdet af en bog forekommer stadig. Fokus bør være på at støtte eleverne i at finde nøglebegivenhederne.
- Læreren kan modellere forskellige måder at eksperimentere med tidslinjen på i den personlige beretning.
- Med hensyn til den faktabaserede tekst er det nødvendigt med en omhyggelig planlægning. Eleverne kan øve sig i at fortælle om begivenhederne ud fra forskellige personers synsvinkel.

Skriftligt

- Eleverne skal, i fællesskab og på egen hånd, kunne skrive en lang række forskellige faktabaserede berettende tekster, bl.a. biografier og historisk berettende tekster.
- Efterhånden skal eleverne kunne udføre mere omfattende research, som gradvis bliver mere selvstændig.
- Det er vigtigt, at eleverne møder gode modeltekster. De bør opmuntres til både at uddybe bestemte begivenheder, opsummere andre og endda til at fjerne det, der føles overflødigt.
- I de faktabaserede berettende tekster er det vigtigt med en bestemt form for evaluerende sprog, men alligevel ikke alt for personligt: *Indførelsen af kvinders valgret i 1915 var et vigtigt skridt i kvindernes historie; Astrid Lindgren var elsket af mange.*
- Eleverne bør nu arbejde med at skabe mere omfattende berettende tekster med udviklede orienteringer, hændelsesforløb og afsluttende koblinger til orienteringen. I de faktabaserede berettende tekster kan det være nødvendigt, at man i orienteringen opbygger en slags baggrund for hændelsesforløbet. Hvis eleven skal skrive om en opdagelsesrejse til Antarktis, kan der være behov for en forklaring på interessen for at undersøge et sådant sted og måske også en beskrivelse

Beretterfamilien – Personligt berettende genre

af klimaet omkring Antarktis. Et kritisk perspektiv på disse opdagelsesrejsers indvirkning på miljøet kan også være relevant.

- Teksterne har en mere kompleks opbygning med tilbageblik og forskellige personers synsvinkler.
- At bruge og tolke tidslinjer, diagrammer og kort er et meget vigtigt element i udviklingen af den berettende tekst på dette trin.
- Eleverne bør opmuntres til at publicere deres tekster, så andre elever kan få del i dem.

Eksempel på personligt berettende genre

Turen til vikingebyen

I går var jeg på tur med klassen til en vikingeby lidt uden for byen. Vi skulle lære mere om vikinger.

Først skulle vi vente på bussen, som var forsinket.

Da bussen kom, sagde chaufføren, at vi ikke måtte komme ind i bussen. Så blev vores lærer sur og sagde: "Vi skal ind i bussen nu, for vi har ventet længe," og så kom vi ind i bussen. Så blev vi glade, for vi var trætte af at stå og vente.

Så kom vi hen til vikingebyen, og der var der en, der fortalte os en historie om en dreng, der hed Oskar. Jeg syntes, at historien var spændende, og at hende, der fortalte historien, var sød.

Bagefter så vi to store vagter. Den ene hed Trygg, og den anden hed Bragge. De var søde. Inden vi mødte Trygg og Bragge, fik vi alle sammen et vikingenavn. Mit navn var Harald. Jeg kunne ikke så godt lide det navn, men man måtte ikke bytte.

Så legede vi nogle vikingelege, og den ene var næsten ligesom limbo. Det var sjovt. En af legene hed dødsringen, og i den leg skulle man skubbe til hinanden. En familie skulle kappes med en anden familie, og min familie blev skuffet, da vi tabte.

Derefter spiste vi vores madpakker på en klippe ved en sø. Det var smukt. Man kunne høre fuglene synge, og vi så fuglene dykke ned i vandet efter fisk.

Til sidst købte vi is, og så kørte vi hjem. Jeg syntes, at det var en rigtig dejlig dag, og vil gerne snart derhen igen.

Kilde: Bearbejdet elevtekst fra 3. klassetrin.

Dekonstruktion af personligt berettende genre

Struktur	Tekst	Sproglige træk
<p>Orientering. Svarer på hvornår, hvem/hvilke, hvor og hvorfor.</p> <p>Begivenheder i kronologisk orden</p> <p>Slutkommentar, vurdering, der binder teksten sammen</p>	<p style="text-align: center;">Turen til vikingebyen</p> <p><i>I går var jeg på tur med klassen til en vikingeby lidt uden for byen. Vi skulle lære mere om vikinger</i></p> <p><i>Først skulle vi vente på bussen, som var forsinket.</i></p> <p><i>Da bussen kom, sagde chaufføren, at vi ikke måtte komme ind i bussen. Så blev vores lærer sur og sagde: "Vi skal ind i bussen nu, for vi har ventet længe," og så kom vi ind i bussen. Så blev vi glade, for vi var træt af at stå og vente.</i></p> <p><i>Så kom vi hen til vikingebyen, og der var der en, der fortalte os en historie om en dreng, der hed Oskar. Jeg syntes, at historien var spændende, og at hende, der fortalte historien, var sød.</i></p> <p><i>Bagefter så vi to store vagter. Den ene hed Trygg, og den anden hed Bragge. De var søde. Inden vi mødte Trygg og Bragge, fik vi alle sammen et vikingenavn. Mit navn var Harald. Jeg kunne ikke så godt lide det navn, men man måtte ikke bytte.</i></p> <p><i>Så legede vi nogle vikingelege, og den ene var næsten ligesom limbo. Det var sjovt. En af legene hed dødsringen, og i den leg skulle man skubbe til hinanden. En familie skulle kappes med en anden familie, og min familie blev skuffet, da vi tabte.</i></p> <p><i>Derefter spiste vi vores madpakker på en klippe ved en sø. Det var smukt. Man kunne høre fuglene synge, og vi så fuglene dykke ned i vandet efter fisk.</i></p> <p><i>Til sidst købte vi is, og så kørte vi hjem. Jeg syntes, det var en supersjov dag, og jeg vil gerne tilbage igen.</i></p>	<p>Specifikke deltagere (min klasse, bussen)</p> <p>Evaluerende sprog (glade, trætte)</p> <p>Tidsforbindere (da, så, bagefter) ofte først i sætningen. Også sideordnende forbindere (og, men)</p> <p>Nominalgrupper (to store vagter)</p> <p>Datid</p> <p>Materielle processer (lege, skubbe, spise) og relationelle processer (var, blev)</p> <p>Omstændigheder (på en klippe ved søen)</p> <p>Mentale processer (høre, så)</p>

Kilde: Bearbejdet elevtekst fra 3. klassesetrin.

Planlægningsmodel 1a

Hvornår?	
Hvem?	
Hvor?	
Hvad skete der?	
<ul style="list-style-type: none">• Kommentarer• Tanker• Følelser	
Slutkommentar (bind sækken sammen)	

Planlægningsmodel 1b

<p>Hvornår?</p> 	
<p>Hvem?</p> 	
<p>Hvor?</p> 	
<p>Hvad skete der?</p> 	
<ul style="list-style-type: none">• Kommentarer• Tanker• Følelser 	
<p>Slutkommentar (bind sækken sammen)</p> 	

Planlægningsmodel 2

Overskrift	
Orientering • Hvem? • Hvor? • Hvornår? • Hvad? • Hvorfor?	
Hændelser i kronologisk orden	
Hændelse 1	
Hændelse 2	
Hændelse 3	
Hændelse 4	
Slutkommentar (bind sækken sammen)	

Planlægningsmodel 3

Overskrift	
Orientering (hvornår, hvem, hvor, hvorfor)	
Hændelser	Først
	Senere
	Lidt efter/derefter
	Til sidst
Afsluttende vurdering	

Fremadrettet evalueringsskema 1

Indhold	Ja	Delvis	Ikke endnu
1. Jeg kan berette mundtligt om hverdagsnære og velkendte hændelser.			
2. Jeg kan berette mundtligt om indholdet af en billedbog, vi har læst sammen.			
3. Jeg kan selvstændigt skrive en personligt berettende tekst om hændelser, som er sket hjemme eller i skolen.			
4. Jeg kan berette mundtligt og skriftligt om mindre kendte hændelser.			
5. Jeg kan forstå formålet med et planlægningskema og anvende det.			
6. Jeg kan selvstændigt skrive en personligt berettende tekst, hvor emnet kræver et fagspecifikt ordforråd, for eksempel om et besøg på et museum.			
Jeg skal arbejde videre med:			

Struktur	Ja	Delvis	Ikke endnu
1. Jeg kan ordne billeder fra en fælles udflugt eller en narrativ, vi har læst sammen, i kronologisk orden. Læreren støtter ved at spørge mig om, hvad der skete <i>først, senere og til sidst</i> .			
2. Jeg kan ordne billeder fra en fælles udflugt eller en narrativ, vi har læst sammen, i kronologisk orden og selvstændigt bruge passende tidsord som <i>først, senere og til sidst</i> .			
3. Jeg kan berette selvstændigt om hændelser, som jeg har været med til, og husker såvel orientering og hændelser som en evaluerende slutkommentar.			
4. Jeg forstår formålet med den personligt berettende genre.			
5. Jeg kan skrive en personligt berettende tekst med orientering, hændelser og en vurderende slutkommentar.			
6. Jeg kan selvstændigt skrive en personligt berettende tekst, hvor emnet kræver et fagspecifikt ordforråd, for eksempel om et besøg på et museum.			
Jeg skal arbejde videre med:			

► Fremadrettet evalueringsskema 1

Sproglige træk	Ja	Delvis	Ikke endnu
1. Jeg kan anvende tidsord i begyndelsen af hver hændelse (først, senere, lidt efter, næste dag).			
2. Jeg kan anvende materielle processer til at drive handlingen fremad (kom, fandt, købte).			
3. Jeg kan anvende passende tempus (præteritum).			
4. Jeg kan skifte mellem tidsord og deltagere på themaplads, først i sætningen.			
5. Jeg kan anvende mentale processer til at kommentere hændelserne, et evaluerende sprog (Det var sjovt).			
6. Jeg kan beskrive personer og ting ved hjælp af mentale processer (Huset var lille).			
7. Jeg kan beskrive personer og ting ved hjælp af nominalgrupper (et lille hvidt hus).			
8. Jeg kan anvende mentale processer til at kommentere hændelserne, et evaluerende sprog (Jeg elsker kager).			
9. Jeg kan anvende beskrivende materielle processer til at skabe stemning i teksten, et evaluerende sprog (knagede, bankede, haltedede).			
10. Jeg kan placere stedsomstændigheder på themaplads (på legepladsen, i vores klasse).			
11. Jeg kan anvende sammenligninger (stærk som en bjørn, rød som en tomat, myreflittig).			
12. Jeg kan anvende kollokationer, udtryk der kan siges på flere måder, men hvor en bestemt kombination er mest almindelig, for eksempel <i>vedtage en lov</i> i stedet for <i>lave en lov</i> .			
13. Jeg kan anvende leksikale metaforer (slå to virksomheder sammen, kaste et blik på kagen i ovnen).			
Jeg skal arbejde videre med:			

Fremadrettet evalueringsskema 2

Navn: _____ Dato: _____

Sæt kryds (x) ved dine svar

Genre:

1. Forstår modtageren, læseren, hvad jeg har skrevet?
 Ja Delvis Ikke endnu
2. Har jeg en passende overskrift, der vækker interesse hos modtageren?
 Ja Delvis Ikke endnu
3. Har jeg husket alle trin, så jeg kan opfylde formålet med min tekst (orientering, hændelser og en vurderende slutkommentar)?
 Ja Delvis Ikke endnu

Kommunikationsfelt:

4. Har jeg beskrevet personer og ting tydeligt for modtageren?
 Ja Delvis Ikke endnu
5. Har jeg beskrevet miljøet (stedet/stederne) tydeligt for modtageren?
 Ja Delvis Ikke endnu
6. Har jeg anvendt nominalgrupper på en passende måde (et stort indkøbscenter, en lille spinkel dreng)?
 Ja Delvis Ikke endnu
7. Har jeg anvendt flere forskellige tidsord for at ordne hændelserne i kronologisk orden (senere, derefter, næste dag, om morgenen)?
 Ja Delvis Ikke endnu
8. Har jeg anvendt passende stedsomstændigheder (i skolen, på legepladsen)?
 Ja Delvis Ikke endnu
9. Har jeg anvendt passende materielle processer for at drive handlingen fremad i teksten (gå, komme, begynde)?
 Ja Delvis Ikke endnu
10. Har jeg anvendt flere forskellige verbale processer (skribe, snakke, hviske, råbe)?
 Ja Delvis Ikke endnu
11. Har jeg anvendt passende mentale processer (synes, tænke, håbe, føle)?
 Ja Delvis Ikke endnu
12. Har jeg udbygget sætningerne med passende forbindere (og, som, men, så, at)?
 Ja Delvis Ikke endnu

► Fremadrettet evalueringsskema 2

Kommunikationsrelation:

13. Har jeg anvendt beskrivende materielle processer for at skabe billeder og stemning i teksten (knirke, slubre, halte, fare af sted)?
 Ja Delvis Ikke endnu
14. Har jeg anvendt et vurderende sprog, tanker og følelser i tilknytning til hændelser og beskrivelser (lykkelig, ked af det, ensom, smukt, uhyggeligt, grimt)?
 Ja Delvis Ikke endnu

Kommunikationsmåde:

15. Har jeg anvendt tidsord på themaplads, først i sætningen, for at drive handlingen fremad (først, efter, derefter)?
 Ja Delvis Ikke endnu
16. Har jeg anvendt stedsomstændigheder på themaplads (i skolen, på legepladsen)?
 Ja Delvis Ikke endnu
17. Har jeg skiftet mellem tidsord, stedsomstændigheder og personlige pronominer på themaplads?
 Ja Delvis Ikke endnu
18. Har jeg holdt min tekst sammen ved hjælp af pronominer, synonymmer og modsætninger?
 Ja Delvis Ikke endnu
19. Har jeg anvendt overskrift, afsnitsinddeling og tegnsætning, så tekstens betydning træder bedre frem?
 Ja Delvis Ikke endnu
-
20. Har jeg skrevet grammatisk korrekt: tempus (præteritum), ordenes rækkefølge, genus (en, et), bestemthed (dreng, drengen), numerus (dreng, drenge), kasus (dreng, drengens), kongruens (en lille dreng), præpositioner (drengen sidder i lænestolen)?
 Ja Delvis Ikke endnu
21. Har jeg stavet korrekt?
 Ja Delvis Ikke endnu
-

Jeg skal arbejde videre med:

Forenklet evalueringsskema 2 – i 13 trin

Navn: _____ Dato: _____

Sæt kryds (x) ved dine svar

1. Forstår modtageren, læseren, hvad jeg har skrevet?
 Ja Delvis Ikke endnu
2. Har jeg en passende overskrift, der vækker interesse hos modtageren?
 Ja Delvis Ikke endnu
3. Har jeg husket alle trin, så jeg kan opfylde formålet med min tekst (orientering, hændelser og en vurderende slutkommentar)?
 Ja Delvis Ikke endnu
4. Har jeg beskrevet personer og ting tydeligt for modtageren?
 Ja Delvis Ikke endnu
5. Har jeg beskrevet miljøet (stedet/stederne) tydeligt for modtageren?
 Ja Delvis Ikke endnu
6. Har jeg anvendt flere forskellige tidsord for at ordne hændelserne i kronologisk orden (senere, derefter, næste dag, om morgenen)?
 Ja Delvis Ikke endnu
7. Har jeg anvendt passende materielle processer for at drive handlingen fremad i teksten (gå, komme, begynde)?
 Ja Delvis Ikke endnu
8. Har jeg anvendt flere forskellige verbale processer (skribe, snakke, hviske, råbe)?
 Ja Delvis Ikke endnu
9. Har jeg anvendt passende mentale processer (synes, tænke, håbe, føle)?
 Ja Delvis Ikke endnu
10. Har jeg udbygget sætningerne med passende forbindere (og, som, men, så, at)?
 Ja Delvis Ikke endnu
11. Har jeg anvendt et vurderende sprog, tanker og følelser i tilknytning til hændelser og beskrivelser (lykkelig, ked af det, ensom, smukt, uhyggeligt, grimt)?
 Ja Delvis Ikke endnu
12. Har jeg valgt passende tempus (præteritum)?
 Ja Delvis Ikke endnu
13. Har jeg stavet korrekt?
 Ja Delvis Ikke endnu

Jeg skal arbejde videre med:

Forenklet evalueringsskema 2 – i 4 trin

Navn: _____ Dato: _____

Sæt kryds (x) ved dine svar

1. Har jeg en passende overskrift, der vækker interesse hos modtageren?
 Ja Delvis Ikke endnu
2. Har jeg anvendt flere forskellige tidsord for at ordne hændelserne i kronologisk orden (senere, derefter, næste dag, om morgenen)?
 Ja Delvis Ikke endnu
3. Har jeg anvendt passende materielle processer for at drive handlingen fremad i teksten (gå, komme, begynde)?
 Ja Delvis Ikke endnu
4. Har jeg anvendt et vurderende sprog, tanker og følelser i tilknytning til hændelser og beskrivelser (lykkelig, ked af det, ensom, smukt, uhyggeligt, grimt)?
 Ja Delvis Ikke endnu

Jeg skal arbejde videre med:

BERETTERFAMILIEN

Narrativ

Progression

Progression i narrativ	33
------------------------------	----

Eksempeltekster

Eksempel 1: Et klassisk eventyr	36
Dekonstruktion af et klassisk eventyr	38
Eksempel 2: En fabel	40
Dekonstruktion af en fabel	41
Eksempel 3: En narrativ, der blander fakta og fiktion, med en indledende komplikation	42
Dekonstruktion af en narrativ, der blander fakta og fiktion, med en indledende komplikation	43

Planlægningsmodeller

Planlægningsmodel 1	45
Planlægningsmodel 2	46
Planlægningsmodel 3	47
Planlægningsmodel 4	48

Evalueringskemaer

Fremadrettet evalueringsskema 1	49
Fremadrettet evalueringsskema 2	52

Progression i narrativ

Trin 1

Indhold

- Det er en god idé at vælge et indhold, som eleverne kender. Normalt vil de anvende narrativer, som de allerede kender, og det er en fordel, at læreren arbejder med samme narrativ gennem længere tid.

Struktur

- Eleverne bliver opmuntret til at anvende en enkel og tydelig struktur med orientering, komplikation og løsning.
- I forbindelse med højtlesning opmuntres eleverne til at fokusere på problemet og dets løsning.

Kobling til andre fag

- Historie: Via narrativer møder eleverne for eksempel forskellige folkeslag, naturtyper, kulturer og religioner.
- Natur/teknik: Materialelære, narrativer, der er baseret på fakta.
- Matematik: Lave egne regnehistorier og anvende lærebøger, der bygger på velkendte eventyr.
- Billedkunst og sløjd: Lave dukker, som skal bruges i forbindelse med dramatisering af en narrativ.

Mundtligt

- Eleverne bør have lejlighed til at lytte til narrativer med en tydelig struktur: orientering, komplikation og løsning.
- Fortæl eller læs nogle narrativer flere gange, så eleverne bliver fortrolige med deres struktur og indhold.
- Eleverne bør opmuntres til at diskutere, hvad der interesserer dem i narrativen, og til at identificere problemet og løsningen af det i den læste tekst.
- Man kan lade eleverne i fællesskab lave egne narrativer til billeder.
- En anden måde at lave en narrativ på er via dramatisering med lærerne som vejledende deltagere.

Skriftligt

- De skriftlige narrativer kan på dette trin med fordel tage udgangspunkt i mundtlige narrativer, som klassen laver i fællesskab.
- Billedserier er et andet redskab, der kan anvendes.
- Eleverne kommer lidt efter lidt i gang med at skrive deres egne enkle narrativer med et begrænset antal ord eller enkle sætninger, der understøttes af billeder.

Trin 2

Indhold

- I elevernes egen skrivning er det normalt, at inspirationen og indtrykkene hentes fra narrativer, som de allerede kender. Det vil være urealistisk at forvente, at de skal være originale og finde på deres helt egne komplikationer og løsninger.

Struktur

- Fokuser på orienteringen og beskrivelsen af hovedpersonerne i elevernes narrativer.
- Eleverne skal have hjælp til at udvikle deres komplikationer.
- I denne udviklingsfase kan eleverne have svært ved at skabe en relevant løsning. Så er det almindeligt, at de griber til en form for magisk opløsning: *Eva vågnede, og det hele havde bare været en ond drøm*. Eleverne kan have brug for hjælp til at udvikle løsningen, så den både bliver mere kreativ og mere logisk.
- Hjælp eleverne med at bruge et vurderende sprog med kommentarer, tanker og følelser, især i forhold til komplikationen.

Kobling til andre fag

- Historie: Kendte folkeeventyr, legender, myter og beretninger fra elevernes forskellige kulturer.
- Natur/teknik: Narrativer, der handler om, hvordan noget bliver fremstillet, for eksempel *Mik Mekanik bygger både*.
- Matematik: Eleverne laver deres egne regnehistorier.
- Musik: Musikeventyr som *Peter og ulven*.

Mundtligt

- Eleverne skal nu lytte til en række narrativer af forskellige forfattere.
- Det er stadig vigtigt at læse narrativen flere gange, så eleverne bliver fortrolige med struktur og indhold.
- Bed eleverne om at genfortælle dele af narrativen. De skal også opmuntres til at identificere de enkelte trin og have en mening om indholdet i dem og kunne argumentere for deres synspunkt, for eksempel: *Jeg synes, det er en uklar orientering, fordi ... Komplikationen begynder, da ...*

Skriftligt

- Egen skrivning kræver nøje planlægning på dette trin.
- Personer og miljøer bør beskrives udførligt. Sætningerne udvikles og bliver længere, sproget er mere informativt.

Trin 3

Indhold

- På dette trin skal eleverne lytte til, læse og se filmatiseringer af narrativer om både kendte og ukendte oplevelser/emner.
- Det er stadig hensigtsmæssigt, at eleverne kommer til at lytte til en narrativer mere end en gang.
- Det kan blive nødvendigt at introducere eleverne for ukendte emneområder, før man læser teksten.

Struktur

- Eleverne bør opmuntres til specielt at overveje løsningen. Læreren kan bede dem om i grupper at overveje problemer for at få flere alternative løsninger frem. Eleverne har også brug for hjælp til at finde kreative og sandsynlige løsninger på problemerne i teksterne: *Hvilke realistiske løsninger er der? Hvad vil hovedpersonerne sandsynligvis gøre? Hvem vil kunne hjælpe dem?*
- På dette trin er det også hensigtsmæssigt at introducere, hvordan forfattere ofte på et tidligt tidspunkt i teksten, måske allerede i overskriften og orienteringen, antyder, hvad problemet handler om, og hvordan det vil blive løst.
- Eleverne bør også fokusere på dialogen i narrativen: direkte og indirekte tale, hvordan dialogen bidrager til at bygge informationer op om hovedpersonernes karakterer og hjælper med at forudsige, hvad der kommer til at ske.

Kobling til andre fag

- Historie: Belys forskellige kulturer ved hjælp af narrativen.
- Billedkunst, idræt, musik: Tag udgangspunkt i det udvidede tekstbegreb, og gengiv beretninger/narrativer: visuelt som billeder, dans og drama eller auditivt som musik.

Mundtligt

- Eleverne skal nu lytte til og læse tekster om emner, som de indledningsvis slet ikke er fortrolige med eller blot kender overfladisk. Hvis de har mulighed for at møde (eller ringe/skrive til) en professionel forfatter, bør man opmuntre dem til at stille spørgsmål om, hvordan han/hun har lavet research til nogle af sine romaner.

Skriftligt

- Planlægningen af teksten skal nu bygge på research, der diskuteres med læreren, før skrivningen går i gang. Hvis eleverne for eksempel skal skrive en narrativ om en ulykke på en sejltur, skal de først indhente viden om både, om at sejle og om, hvilke problemer der kan opstå. Desuden er det sikkert også vigtigt at skaffe sig viden om havet, stormvejr og bølger.

Eksempel 1: Et klassisk eventyr

Den lille Rødhætte og ulven

Der var engang en lille pige, der blev kaldt Rødhætte. Hun havde en rød hue, som hun havde fået af sin mormor. Rødhætte boede sammen med sin mor i en lille hytte i en stor skov. Hendes søde gamle mormor boede i den anden ende af skoven.

En dag fik Rødhætte at vide, at hendes gamle mormor var blevet syg. Derfor ville hun gå hen og besøge hende. Rødhættes mor pakkede en kurv med vin og kage.

– Pas nu godt på dig selv, og gå lige hen til mormor, sagde moren.

Rødhætte syntes, det var dejligt at gå i skoven. Solen skinnede, og hun følte sig glad. Pludselig mødte hun en ulv!

– Hvor er du på vej hen? spurgte ulven.

– Jeg skal besøge min syge mormor, svarede Rødhætte.

– Skal du ikke have plukket nogle blomster til hende? spurgte ulven.

– Jo, det må jeg hellere, svarede Rødhætte.

Rødhætte gik længere og længere ind i skoven. Hun standsede først, da hun kom frem til en eng med smukke blomster. Hun plukkede en stor, fin buket. Efter et stykke tid følte Rødhætte sig træt, og hun satte sig ned for at hvile sig lidt.

I mellemtiden fandt ulven frem til mormors hytte. Han fandt den under de tre egetræer. Ulven sneg sig frem til døren og bankede på.

– Hvem er det? råbte mormoren fra sin seng.

– Det er bare mig, Rødhætte, som kommer med kage og vin til dig, svarede ulven.

– Velkommen, min lille pige. Kom bare ind, døren er åben! råbte mormor.

Så sprang ulven direkte hen til sengen og slugte mormoren i én mundfuld. Nu var ulven mæt og tilfreds. Han var meget stolt af, at han havde narret Rødhættes mormor.

– Måske kan jeg også narre Rødhætte, tænkte han for sig selv.

Ulven bestemte sig for at klæde sig ud som mormoren. Han tog hendes tøj på og satte hendes nat-hue på hovedet.

Så lagde han sig ned i hendes seng og ventede på, at Rødhætte skulle komme.

Da Rødhætte havde plukket en stor buket blomster, løb hun hen til mormors hytte. Døren stod åben, så hun gik lige ind.

Hun gik hen til mormors seng og sagde:

– Men mormor, sikke store ører du har!

– Det er, så jeg bedre kan høre dig.

– Men mormor, sikke store øjne du har!

– Det er, så jeg bedre kan se dig.

– Men mormor, sikke en stor mund du har!

– Det er, så jeg bedre kan spise dig! sagde ulven og sprang ud af sengen.
Han slugte Rødhætte i én mundfuld.

Så snart ulven havde slugt Rødhætte, blev han meget træt og lagde sig op i mormors seng. Efter et stykke tid snorkede han, så hele huset rystede.

Lige i det samme kom der en jæger forbi hytten.

– Det var dog forfærdeligt, som den gamle kone snorker. Jeg må hellere gå ind og se, hvordan hun har det, tænkte jægeren.

Først så han ind gennem vinduet, men han kunne ikke få øje på nogen.

Så gik han ind i hytten og frem til sengen. Der så han ulven, der lå og sov. Da jægeren så ulvens tykke mave, kunne han regne ud, hvad der var sket. Lige da han skulle til at skyde ulven, kom han til at tænke på, at han måske kunne redde den gamle kone. Jægeren tog sin kniv frem og sprættede maven op på den sovende ulv.

Pludselig så han den røde hue, og ud sprang Rødhætte.

Straks efter kom også mormoren ud. Hun var lidt fortumlet, men meget lykkelig. De var begge to rigtig glade, fordi de var blevet reddet. De takkede jægeren.

Jægeren fyldte ulvens mave med sten og syede ham sammen igen. Bagefter løb ulven ud i skoven og kom aldrig tilbage.

Kilde: *Talriket: Klassiska sagor 3, "Rödluvan"* (1998).

Dekonstruktion af et klassisk eventyr

Struktur	Tekst	Sproglige træk
Orientering. Svarer på spørgsmålene hvornår, hvem/hvilke og hvor.	<p style="text-align: center;">Den lille Rødhætte og ulven</p> <p><i>Der var engang en lille pige, der blev kaldt Rødhætte. Hun havde en rød hue, som hun havde fået af sin mormor. Rødhætte boede sammen med sin mor i en lille hytte i en stor skov. Hendes søde gamle mormor boede i den anden ende af skoven.</i></p>	<p>Specifikke deltagere (Rødhætte, skoven)</p> <p>Nominalgrupper (en lille pige, sød gammel mormor)</p> <p>Menneskelige deltagere og dyr med menneskelige attributter/karakteristika</p> <p>Datid</p> <p>Omstændigheder (i en lille hytte i en stor skov)</p>
Hændelser i kronologisk orden	<p><i>En dag fik Rødhætte at vide, at hendes gamle mormor var blevet syg. Derfor ville hun gå hen og besøge hende. Rødhættes mor pakkede en kurv med vin og kage.</i></p> <p><i>– Pas nu godt på dig selv, og gå lige hen til mormor, sagde moren.</i></p> <p><i>Rødhætte syntes, det var dejligt at gå i skoven. Solen skinnede, og hun følte sig glad. Pludselig mødte hun en ulv!</i></p> <p><i>– Hvor er du på vej hen? spurgte ulven.</i></p> <p><i>– Jeg skal besøge min syge mormor, svarede Rødhætte.</i></p> <p><i>– Skal du ikke have plukket nogle blomster til hende? spurgte ulven.</i></p> <p><i>– Jo, det må jeg hellere, svarede Rødhætte.</i></p> <p><i>Rødhætte gik længere og længere ind i skoven. Hun standsede først, da hun kom frem til en eng med smukke blomster. Hun plukkede en stor, fin buket. Efter et stykke tid følte Rødhætte sig træt, og hun satte sig ned for at hvile sig lidt.</i></p>	<p>Materielle processer (pakkede, plukkede)</p> <p>Mentale processer (syntes, følte, så)</p> <p>Evaluerende sprog (spurgte, svarede)</p> <p>Dialog/direkte tale, når forfatteren vil skifte mellem datid, nutid og fremtid</p>
Komplikation	<p><i>I mellemtiden fandt ulven frem til mormors hytte. Han fandt den under de tre egetræer. Ulven sneg sig frem til døren og bankede på.</i></p> <p><i>– Hvem er det? råbte mormoren fra sin seng.</i></p> <p><i>– Det er bare mig, Rødhætte, som kommer med kage og vin til dig, svarede ulven.</i></p> <p><i>– Velkommen, min lille pige. Kom bare ind, døren er åben! råbte mormor.</i></p> <p><i>Så sprang ulven direkte hen til sengen og slugte mormoren i én mundfuld. Nu var ulven mæt og tilfreds. Han var meget stolt af, at han havde narret Rødhættes mormor.</i></p> <p><i>– Måske kan jeg også narre Rødhætte, tænkte han for sig selv.</i></p>	

► Dekonstruktion af et klassisk eventyr

Struktur	Tekst	Sproglige træk
Løsning	<p><i>Ulven bestemte sig for at klæde sig ud som mormoren. Han tog hendes tøj på og satte hendes nathue på hovedet.</i></p> <p><i>Så lagde han sig ned i hendes seng og ventede på, at Rødhætte skulle komme.</i></p> <p><i>Da Rødhætte havde plukket en stor buket blomster, løb hun hen til mormors hytte. Døren stod åben, så hun gik lige ind.</i></p> <p><i>Hun gik hen til mormors seng og sagde:</i></p> <p><i>– Men mormor, sikke store ører du har!</i></p> <p><i>– Det er, så jeg bedre kan høre dig.</i></p> <p><i>– Men mormor, sikke store øjne du har!</i></p> <p><i>– Det er, så jeg bedre kan se dig.</i></p> <p><i>– Men mormor, sikke en stor mund du har!</i></p> <p><i>– Det er, så jeg bedre kan spise dig! sagde ulven og sprang ud af sengen.</i></p> <p><i>Han slugte Rødhætte i én mundfuld.</i></p> <p><i>Så snart ulven havde slugt Rødhætte, blev han meget træt og lagde sig op i mormors seng. Efter et stykke tid snorkede han, så hele huset rystede.</i></p> <p><i>Lige i det samme kom der en jæger forbi hytten.</i></p> <p><i>– Det var dog forfærdeligt, som den gamle kone snorker. Jeg må hellere gå ind og se, hvordan hun har det, tænkte jægeren.</i></p>	<p>Tidsord (bagefter, da, efter et stykke tid) ofte på themaplads</p>
Vurderende kommentar	<p><i>Først så han ind gennem vinduet, men han kunne ikke få øje på nogen.</i></p> <p><i>Så gik han ind i hytten og frem til sengen. Der så han ulven, der lå og sov. Da jægeren så ulvens tykke mave, kunne han regne ud, hvad der var sket. Lige da han skulle til at skyde ulven, kom han til at tænke på, at han måske kunne redde den gamle kone. Jægeren tog sin kniv frem og sprættede maven op på den sovende ulv.</i></p> <p><i>Pludselig så han den røde hue, og ud sprang Rødhætte. Straks efter kom også mormoren ud. Hun var lidt forstumlet, men meget lykkelig. De var begge to rigtig glade, fordi de var blevet reddet. De takkede jægeren.</i></p> <p><i>Jægeren fyldte ulvens mave med sten og syede ham sammen igen. Bagefter løb ulven ud i skoven og kom aldrig tilbage.</i></p>	<p>Mentale processer (forstod, tænke på)</p> <p>Evaluerende sprog (lykkelig, rigtig glad)</p>

Kilde: *Talriktet: Klassiska sagor 3, "Rödluvan" (1998).*

Eksempel 2: En fabel

Haren og skildpadde

En hare og en skildpadde skulle løbe om kap.

Haren sprang af sted og kom hurtigt langt foran skildpadde.

Efter et stykke tid følte haren sig lidt træt, så den lagde sig ned i græsset for at hvile lidt. “Jeg vinder alligevel,” tænkte haren.

Men haren faldt i søvn i det bløde græs, og da den vågnede igen, havde den langsomme skildpadde passeret den og var allerede i mål.

“Den, der er udholdende, vinder.”

Kilde: <http://web.telia.com/~u86302829/aisopos.htm#hare>

Dekonstruktion af en fabel

Struktur	Tekst	Sproglige træk
Orientering, der beskriver hvem og hvad	Haren og skildpadde <i>En hare og en skildpadde skulle løbe om kap.</i>	Specifikke deltagere (haren, skildpadde)
Hændelser i kronologisk orden	<i>Haren sprang af sted og kom hurtigt langt foran skildpadde.</i> <i>Efter et stykke tid følte haren sig lidt træt, så den lagde sig ned i græsset for at hvile lidt. "Jeg vinder alligevel," tænkte haren.</i>	Dyr, der tillægges menneskelige attributter/karakteristika Materielle processer (sprang af sted, lagde)
Morale. En underliggende vurdering, et socialt fænomen, der ligger til grund for beretningen (lad- og selvsikkerhed bliver straffet).	<i>Men haren faldt i søvn i det bløde græs, og da den vågnede igen, havde den langsomme skildpadde passeret den og var allerede i mål.</i> <i>"Den, der er udholdende, vinder."</i>	Mentale processer (følte, tænkte) Et hverdagsligt sprog, der ligger tæt op ad talesproget

Kilde: <http://web.telia.com/~u86302829/aisopos.htm#hare>

Eksempel 3: En narrativ, der blander fakta og fiktion, med en indledende komplikation

Frieriet

Solen var lige stået op, da Sigurd skridtede ud af sit hus for at begynde at arbejde. Han skulle lave en runesten til sin bedste ven Harald, hvis søn var blevet dræbt i Særkland under det seneste vikingetog. Nu ville Harald rejse en sten for at hædre sin søn. Da Sigurd kom frem til runestenen, så han, at der lå en lille knoglestump ved siden af hans værktøj. Han tog nysgerrigt knoglestumpen op og læste rødmende: "Kys mig, jeg har dig kær."

Hvem havde lagt denne besked til ham, undrede han sig forvirret, men hans hjerte gjorde et hop af forventning. "Kunne det være Gunhild?"

Hans barkedede næve knugede benstumpen hårdt, og han håbede inderligt, at det var hende.

For næsten tusind år siden boede der i Uppland en viking, der hed Sigurd Runerister. Han var højt respekteret for sine evner blandt alle vikingerne i byen. Ingen anden viking kunne riste lige så smukke runestene som ham. Rige vikingehøvdinge kom rejsende fra nær og fjern for at få ham til at rejse runestene til minde om deres afdøde slægtninge. Sigurd var tilfreds med sit liv, men han manglede en kone. Han var fyldt 20, og det var på høje tid at finde en passende kone, men selv om han var populær blandt de ugifte kvinder i byen, var der kun en, der interesserede ham, og det var Gunhild.

Sigurd tænkte på måltidet for to dage siden. Han mærkede, hvordan det kildede i maven ved tanken om den aften. De havde spist aftensmad sammen, og hun havde fortalt om sit liv, mens hun hele tiden så så underligt på ham.

Det var ikke forbigået hans opmærksomhed. Gunhild var en rasende smuk kvinde og dygtig til alt, hvad en kvinde skulle kunne, såsom at samle rødder og nødder, væve og lave lerkar. Hun ville være en god hustru. "Skulle han vove at tale med hende i aften? Hvad nu, hvis det ikke var hende?"

Hele dagen havde Sigurd svært ved at koncentrere sig om arbejdet. Gang på gang tog han knoglestumpen op og læste ordene: "Kys mig, jeg har dig kær." Da solen gik ned over byen, havde han besluttet sig for at lægge en besked til hende den næste dag, når hun samlede nødder. Så plejede hun at gå lidt ved siden af de andre kvinder. Han ristede hurtigt følgende spørgsmål i et stykke træ: "Elsker du mig? Jeg elsker dig, Sigurd." Godt tilfreds lagde han værktøjet fra sig og gik hjem for at sove. Næste dag ville han måske få svar.

Næste aften, efter at han havde lagt træstykket og uroligt ventet på et svar, fandt han endnu en knoglestump. Denne gang lå den under skindet på bænken, hvor han sov.

Hans hånd greb nervøst om knoglestumpen, og han læste med bankende hjerte det ene ord, der stod: "Ja." Med et lettelsens suk trykkede han knoglestumpen mod sit bryst. Nu skulle der stå bryllup i vikingebyen, og han var brudgommen. Han sov med den ene hånd mod sit hjerte og havde stadig knoglestumpen i den anden.

Tre uger senere blev Sigurd og Gunhild gift. De levede lykkeligt sammen i et langt ægteskab, og Gunhild fødte Sigurd ti børn, hvoraf de syv overlevede til voksenalderen.

Kilde: Lærertekst.

Dekonstruktion af en narrativ, der blander fakta og fiktion, med en indledende komplikation

Struktur	Tekst	Sproglige træk
Komplikation før orientering	<p style="text-align: center;"><i>Frieriet</i></p> <p><i>Solen var lige stået op, da Sigurd skridtede ud af sit hus for at begynde at arbejde. Han skulle lave en runesten til sin bedste ven Harald, hvis søn var blevet dræbt i Særkland under det seneste vikingetog. Nu ville Harald rejse en sten for at hædre sin søn. Da Sigurd kom frem til runestenen, så han, at der lå en lille knoglestump ved siden af hans værktøj. Han tog nysgerrigt knoglestumpen op og læste rødmende: "Kys mig, jeg har dig kær."</i></p> <p><i>Hvem havde lagt denne besked til ham, undrede han sig forvirret, men hans hjerte gjorde et hop af forventning. "Kunne det være Gunhild?"</i></p> <p><i>Hans barkede næve knugede benstumpen hårdt, og han håbede inderligt, at det var hende.</i></p>	<p>Materielle processer (skridte, arbejde)</p> <p>Specifikke deltagere (Sigurd, knoglestumpen)</p> <p>Mentale processer (undrede, håbede)</p> <p>Relationelle processer (var)</p>
Orientering	<p><i>For næsten tusind år siden boede der i Uppland en viking, der hed Sigurd Runerister. Han var højt respekteret for sine evner blandt alle vikingerne i byen. Ingen anden viking kunne riste lige så smukke runestene som ham. Rige vikingehøvdinge kom rejsende fra nær og fjern for at få ham til at rejse runestene til minde om deres afdøde slægtninge.</i></p>	<p>Nominalgrupper (smukke runesten, rige vikingehøvdinge)</p>
Fortæller hvornår, hvem/hvilke og hvor	<p><i>Sigurd var tilfreds med sit liv, men han manglede en kone. Han var fyldt 20, og det var på høje tid at finde en passende kone, men selv om han var populær blandt de ugifte kvinder i byen, var der kun en, der interesserede ham, og det var Gunhild.</i></p> <p><i>Sigurd tænkte på måltidet for to dage siden. Han mærkede, hvordan det kildede i maven ved tanken om den aften. De havde spist aftensmad sammen, og hun havde fortalt om sit liv, mens hun hele tiden så så underligt på ham. Det var ikke forbigået hans opmærksomhed. Gunhild var en rasende smuk kvinde og dygtig til alt, hvad en kvinde skulle kunne, såsom at samle rødder og nødder, væve og lave lerkar. Hun ville være en god hustru. "Skulle han vove at tale med hende i aften? Hvad nu, hvis det ikke var hende?"</i></p>	<p>Omstændigheder (fra nær og fjern, i byen, for to dage siden)</p> <p>Tilbageblik (tænkte på måltidet for to dage siden)</p>
Hændelser i kronologisk orden	<p><i>Hele dagen havde Sigurd svært ved at koncentrere sig om arbejdet. Gang på gang tog han knoglestumpen op og læste ordene: "Kys mig, jeg har dig kær." Da solen gik ned over byen, havde han besluttet sig for at lægge en besked til hende den næste dag, når hun samlede nødder. Så plejede hun at gå lidt ved siden af de andre kvinder. Han ristede hurtigt følgende spørgsmål i et stykke træ: "Elsker du mig? Jeg elsker dig, Sigurd." Godt tilfreds lagde han værktøjet fra sig og gik hjem for at sove. Næste dag ville han måske få svar.</i></p>	

► Dekonstruktion af en narrativ, der blander fakta og fiktion, med en indledende komplikation

Struktur	Tekst	Sproglige træk
Løsning	<i>Næste aften, efter at han havde lagt træstykket og uroligt ventet på et svar, fandt han endnu en knoglestump. Denne gang lå den under skindet på bænken, hvor han sov.</i>	
Evalueringsstrin	<i>Hans hånd greb nervøst om knoglestumpen, og han læste med bankende hjerte det ene ord, der stod: "Ja." Med et lettelsens suk trykkede han knoglestumpen mod sit bryst. Nu skulle der stå bryllup i vikingebyen, og han var brudgommen. Han sov med den ene hånd mod sit hjerte og havde stadig knoglestumpen i den anden.</i>	
Vurderende kommentar	<i>Tre uger senere blev Sigurd og Gunhild gift. De levede lykkeligt sammen i et langt ægteskab, og Gunhild fødte Sigurd ti børn, hvoraf de syv overlevede til voksenalderen.</i>	

Kilde: Lærertekst.

Planlægningsmodel 1

Planlægning af en narrativ eller genfortælling af en narrativ	
Orientering <ul style="list-style-type: none">• Hvem?• Hvor?• Hvornår?• Hvad?• Hvorfor?	
Vigtige hændelser <ul style="list-style-type: none">• Hvad?• Hvordan?• Med hvem/med hvad?• Hvorfor?	
Komplikation/problem	
Løsning	

Planlægningsmodel 2

Narrativ

Orientering: Introducere karakterer og miljø – stil spørgsmål som: Hvornår? Hvor? Hvem? Hvad?

Komplikation og hændelser i kronologisk orden: Stil spørgsmål som: Hvad sker der? Hvad er problemet? Uventede hændelser?

Løsning: Stil spørgsmål som: Hvordan blev problemet løst? Hvis problemet ikke blev løst: Hvilke forsøg blev der gjort for at løse problemet?

Coda: Stil spørgsmål som: Hvad er budskabet, moralen eller læren? Det er ikke alle narrativer, der har en coda.

Planlægningsmodel 3

Hovedkarakterer: Hvem?	Tid: Hvornår?
Miljø: Hvor?	Problem: Hvad?
Hændelser	
Komplikation	
Løsning (eller forsøg på løsning)	
Afslutning	

Planlægningsmodel 4

Struktur	Billede	Tekst
Orientering		
Vigtige hændelser		
Komplikationer med tilbageblik		
Løsning		

Fremadrettet evalueringsskema 1

Indhold	Ja	Delvis	Ikke endnu
1. Jeg lytter flere gange til den samme narrativ om hverdagsagtige og velkendte hændelser.			
2. Jeg lytter flere gange til den samme narrativ om mindre hverdagsagtige og velkendte hændelser.			
3. Jeg kan finde på narrativer, der er påvirket af de narrativer, jeg har hørt.			
4. Jeg kan finde på narrativer til mine egne eller andres billeder.			
5. Jeg kan skrive mine egne narrativer, der er påvirket af de narrativer, jeg har hørt og/eller med støtte i en billedserie.			
6. Jeg kan skrive fantasinarrativer i første person, der er påvirket af forskellige bøger, jeg har læst.			
7. Jeg forstår formålet med et planlægningsskema og bruger det.			
8. Jeg kan skrive længere fantasinarrativer, også i tredje person.			
9. Jeg kan skrive narrativer med enkle budskaber, der handler om personlige og hverdagsagtige emner (den gode vinder, og den onde får sin straf).			
10. Jeg kan skrive narrativer, hvor jeg ser hændelsesforløbet ud fra en fiktiv persons perspektiv (jeg skriver om Emils bus og tager rollen som faderen).			
11. Jeg kan skrive narrativer, hvor døde ting bliver levende (bananen og æblet i frugtskålen bliver kærestere).			
12. Jeg kan skrive forskellige former for narrativer (fabler, detektivhistorier, eventyrfortællinger).			
13. Jeg kan skrive narrativer, der bygger på ukendte ting, der kræver faglig viden og research.			
14. Jeg kan skrive narrativer, hvor jeg sammenligner forskellige personligheder og miljøer og vurderer disse.			
15. Jeg kan skrive narrativer, hvori jeg kommenterer verden og tager stilling.			
Jeg skal arbejde videre med:			

► Fremadrettet evalueringsskema 1

Struktur	Ja	Delvis	Ikke endnu
1. Jeg kan fortælle om det, der interesserer mig i en narrativ, jeg har lyttet til, men er stadig ikke bevidst om dens specifikke struktur.			
2. Jeg kan identificere problemet og løsningen i en narrativ, jeg har lyttet til.			
3. Jeg kan ordne en narrativ, jeg har hørt, kronologisk ved hjælp af billeder.			
4. Jeg kan identificere hovedpersonerne, miljøet og tidsforløbet i en narrativ, jeg har lyttet til.			
5. Jeg kan genfortælle eller skrive en narrativ, jeg har lyttet til, ved hjælp af billeder.			
6. Jeg kan skrive en narrativ med alle trin (orientering, komplikation og løsning (som ofte er magisk)).			
7. Jeg forstår formålet med en narrativ.			
8. Jeg kan skrive narrativer, hvor orientering, komplikation og løsning hænger godt sammen.			
9. Jeg kan skrive narrativer, der indeholder et evalueringselement (hvor jeg kommenterer hændelser, vurderer og tænker mere i dybden).			
10. Jeg kan skrive narrativer, der indeholder mere end én komplikation.			
11. Jeg kan skrive narrativer, der begynder med en komplikation.			
12. Jeg kan skrive narrativer, hvor løsningen på komplikationen bliver antydet allerede i overskriften og/eller i orienteringen.			
13. Jeg kan skrive narrativer, der indeholder tilbageblik.			
Jeg skal arbejde videre med:			

► Fremadrettet evalueringsskema 1

Sproglige træk	Ja	Delvis	Ikke endnu
1. Jeg kan anvende tidsord i begyndelsen af hver hændelse (først, senere, lidt efter, næste dag).			
2. Jeg kan anvende passende materielle processer (gik, kom købte, fandt).			
3. Jeg kan anvende passende tempus, som regel præteritum, men også præsens.			
4. Jeg kan skifte mellem tidsord og deltagere på themaplads, først i sætningen.			
5. Jeg kan anvende relationelle processer til at kommentere hændelserne (Det var sjovt).			
6. Jeg kan beskrive personer og ting ved hjælp af relationelle processer (Huset var lille).			
7. Jeg kan beskrive personer og ting ved hjælp af nominalgrupper (Et lille hvidt hus).			
8. Jeg kan anvende verbale processer i indirekte tale (Hun råbte vredt, at vi skulle holde op).			
9. Jeg kan anvende verbale processer i direkte tale, dialog, for at give karakter til hovedpersonerne.			
10. Jeg kan variere mine verbale processer (skreg, hviskede, mumlede).			
11. Jeg kan anvende mentale processer til at kommentere hændelser i narrativen (Jeg elskede kager).			
12. Jeg kan anvende beskrivende materielle processer for at skabe stemning i teksten, et evaluerende sprog (knirkede, bankede, haltedede).			
13. Jeg kan anvende passende tempus og skifte mellem forskellige tempora, når det er passende.			
14. Jeg kan anbringe stedsangivelser på themaplads for at skabe stemning i narrativen (I nakken følte den lille pige pustet af hundens tunge åndedræt).			
15. Jeg kan anvende sammenligninger (stærk som en bjørn, rød som en tomat, myreflittig).			
16. Jeg kan anvende kollokationer, udtryk der kan siges på flere måder, men hvor en bestemt kombination er mest almindelig, for eksempel <i>vedtage en lov</i> i stedet for <i>at lave en lov</i> , <i>tunge åndedræt</i> i stedet for <i>hurtig vejrtrækning</i> .			
17. Jeg kan anvende leksikale metaforer (slå to virksomheder sammen, kaste et blik på kagen i ovnen).			
Jeg skal arbejde videre med:			

Fremadrettet evalueringsskema 2

Navn: _____ Dato: _____

Sæt kryds (x) ved dine svar

Genre:

1. Forstår modtageren, læseren, hvad jeg har skrevet?
 Ja Delvis Ikke endnu
2. Har jeg en passende overskrift, der vækker interesse hos modtageren?
 Ja Delvis Ikke endnu
3. Har jeg husket alle trin, så jeg kan opfylde formålet med min tekst (orientering, hændelser, komplikation, løsning)?
 Ja Delvis Ikke endnu
4. Har jeg allerede i overskriften eller i orienteringen antydnet, hvordan komplikationen eller løsningen bliver udformet, en såkaldt "plantning"?
 Ja Delvis Ikke endnu
5. Har jeg anvendt tilbageblik for at give flere informationer og baggrund for hændelsesforløbet eller personernes reaktioner?
 Ja Delvis Ikke endnu

Kommunikationsfelt:

6. Har jeg beskrevet personer og ting tydeligt for modtageren?
 Ja Delvis Ikke endnu
7. Har jeg beskrevet miljøet (stedet/stederne) tydeligt for modtageren?
 Ja Delvis Ikke endnu
8. Har jeg anvendt nominalgrupper på en passende måde (et lille rødt hus, der lå i udkanten af byen)?
 Ja Delvis Ikke endnu
9. Har jeg anvendt flere forskellige tidsord for at ordne hændelserne i kronologisk orden (senere, derefter, næste dag, om morgenen)?
 Ja Delvis Ikke endnu
10. Har jeg anvendt passende stedsangivelser (i skoven, på toppen af bjerget)?
 Ja Delvis Ikke endnu
11. Har jeg anvendt passende materielle processer for at drive handlingen fremad i teksten (gå, svømme, klatre)?
 Ja Delvis Ikke endnu
12. Har jeg anvendt flere forskellige verbale processer (skrig, snakke, hviske, råbe)?
 Ja Delvis Ikke endnu
13. Har jeg anvendt passende mentale processer (synes, tænke, håbe, føle)?
 Ja Delvis Ikke endnu
14. Har jeg udbygget sætningerne med passende forbindere (og, som, men, så, at)?
 Ja Delvis Ikke endnu

► Fremadrettet evalueringsskema 2

15. Har jeg anvendt dialog på en passende måde?

- Ja Delvis Ikke endnu

Kommunikationsrelation:

16. Har jeg anvendt beskrivende materielle processer for at gøre narrativen levende og skabe stemning?

- Ja Delvis Ikke endnu

17. Har jeg anvendt et vurderende sprog, tanker og følelser i tilknytning til hændelser og beskrivelser (lykkelig, ked af det, ensom, sjovt, uhyggeligt)?

- Ja Delvis Ikke endnu

Kommunikationsmåde:

18. Har jeg anvendt tidsord på themaplads, først i sætningen, for at drive handlingen fremad?

- Ja Delvis Ikke endnu

19. Har jeg anvendt stedsangivelser på themaplads (højt oppe på bjerget, i det fjerne)?

- Ja Delvis Ikke endnu

20. Har jeg skiftet mellem tidsord, stedsangivelser og personlige pronominer på themaplads?

- Ja Delvis Ikke endnu

21. Har jeg holdt min tekst sammen ved hjælp af pronominer, synonyme og modsætninger?

- Ja Delvis Ikke endnu

22. Har jeg anvendt overskrift, afsnitsinddeling og tegnsætning, så tekstens betydning træder bedre frem?

- Ja Delvis Ikke endnu

23. Har jeg skrevet grammatisk korrekt: tempus (præteritum), ordenes rækkefølge, genus (en, et), bestemthed (dreng, drengen), numerus (dreng, drenge), kasus (dreng, drengens), kongruens (en lille dreng), præpositioner (drengen sidder i lænestolen)?

- Ja Delvis Ikke endnu

24. Har jeg stavet korrekt?

- Ja Delvis Ikke endnu

Jeg skal arbejde videre med: